

«وحشت»، گمشده هنر هفتم ایران

زامبی‌ها در سینمای ما جایی ندارند

علی خسرو جردی

زامبو وحشت از گونه‌های پر مخاطب سینمای جهان به حساب می‌آید و فیلم‌های بسیاری از این دست توانسته‌اند در جهان به فروش قابل توجهی دست یابند، اگرچه این ژانر در سینمای جهان موفقیت‌های فراوانی داشته‌اماد هنر هفتم ایران هرگز ستاره پرروغی نداشته‌اند.

وحشت، از نخستین روزهای زندگی بشر تا امروز همواره در بطن زندگی انسان‌ها حضوری پررنگ داشته‌است. از سویی سینما همی توان‌امداد زندگی و جزولاینفک آن دانست‌به‌همین جهت می‌توان گفت وحشت جزوی لاینفک از دنیای جذاب پرده‌نقره‌ای است. اما بررسی ساده تولیدات سینمای ایران نشان می‌دهد، بسیاری از فیلمسازان ایرانی نتوانسته‌اند برخی از ژانرهای سینمایی جهان را برای مخاطبان خود در ایران بومی‌سازی و منطبق بر آداب و رسوم خودمان کنند که سینمای وحشت، نمونه‌ای بارز برای این‌اندست. در این مسیر فیلمسازان ایرانی تلاش کرده‌اند با گزین‌تبردار از تولیدات سینمای جهان مخاطبان خود را در سالن‌های سینما میخکوب کنند اما بجز تعداد آثاری بسیار محدود همگی در این زمینه با شکست مواجه شده‌اند.

به گفته رضا درونستار (منتقد سینما)، چون در سینمای ما تحلیل درستی از ژانر وجود ندارد، فیلمسازان ما زانرسر فقط ظاهر امر را می‌گیرند و به جهان‌بینی، مفهومی و دیگر متعلقات هر فیلمی بی‌توجهی می‌کنند. فیلم ترسناک معنی دارد. وحشت، ژانری است که ریشه‌اش به اکسیر سیونیس‌آلمان می‌رسد و البته مایه‌های فیلم «نوار»

پرده نقره‌ای

اولین نمایش جهانی «آپارات» در جشنواره باتومی گرجستان

فیلم کوتاه «آپارات» به نویسندگی و کارگردانی حسن نجم‌آبادی در جشنواره باتومی گرجستان به نمایش درمی‌آید. به گزارش ایلنا، پیمان شاه‌محمدی، مشاور هنری فیلم کوتاه «آپارات» به نویسندگی و کارگردانی حسن نجم‌آبادی اولین حضور جهانی «آپارات» در شانزدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم‌های هنری «باتومی» گرجستان خبر داد. هدف این جشنواره که از جشنواره‌های معتبر شرق اروپاست، فراهم کردن فرصت مناسبی برای فیلمسازان، تهیه‌کنندگان و منتقدان است تا در طول برگزاری جشنواره علاوه بر دیدار با یکدیگر، دانش و تجربه خود را به منظور ارتقای سطح و شناخت و دانش مخاطبین از سینما در اختیار علاقه‌مندان سینما قرار دهند. این جشنواره هر ساله در بخش مسابقه فیلم کوتاه ۲۵ فیلم می‌پذیرد. «آپارات» داستان شش پسر نوجوان است که در یک روستای دور افتاده تصمیم می‌گیرند برای اجاره یک آپارات ۸ میلیمتری از یک دوره‌گرد در آغل‌های روستا کارگری کنند تا پول مورد نیاز خود را برای اجاره آپارات مهیا کنند. در این فیلم کوتاه مهدی قلی‌زاده، ابراهیم نجم‌آبادی، عماد محبی، ابوالفضل نجم‌آبادی، امیر نجم‌آبادی، امیر محمد نجم‌آبادی، محمدرضا نجم‌آبادی، زری نجم‌آبادی و مهدی رضایی به ایفای نقش پرداخته‌اند.

ژانر وحشت در ایران خنثی است

فیلم‌های خارجی همواره به این نکته توجه کرده‌اند که باید ریشه ترس را در باور ذهنی یا عینی فرهنگ مردم خود جستجو کنند در غیر این صورت هرگز نمی‌توان وحشتی باورپذیر را خلق کرد تا موثر بر مخاطبان خود سیخ کند. در ایران هم تماشاگران ایرانی مانند دیگر مخاطبان سینما از فیلم‌های ترسناک استقبال می‌کنند ولی واقعیت این است که کمتر فیلم ایرانی توانسته به این نیاز پاسخ مناسب دهد. از سویی تجربه ثابت کرده برخی تولیدات سینمای ایران که با عنوان ژانر وحشت روی پرده نقره‌ای رفته‌اند، نه تنها ترسناک نبودند بلکه به بیراهه رفته‌اند. در میان آنها، تعداد بسیاری محدودی توانستند رتنگ‌بوی و خرافه‌های فرهنگ ایرانی را همراه خود داشته‌باشند و از این منظر موجب ترس و وحشت مخاطبان شده‌اند. «شب‌بیست و نهم»، اثر حمید رخشانی نخستین فیلم ترسناکی است که از نظر قواعد فیلمسازی و حتی از منظر تئوریک به خوبی بومی‌سازی شده‌است. بنابراین سال ۶۸ را می‌توان نقطه عطفی در سینمای ایران دانست گرچه ساخت این دست از فیلم‌ها خیلی زود به دست فراموشی سپرده شد.

در دهه ۷۰ هیچ فیلمی ژانر ترسناکی در سینمای ایران اکران نشد اما دیدگاه فیلمسازان در دهه هشتاد ناگهان تغییر کرد و سینمای وحشت تبدیل به ژانری محبوب شد. تعداد فیلم‌هایی ترسناکی که در آن برهه زمان ساخته و اکران شد از انگشتان دست فراتر رفت. اگرچه این ژانر توانست جایگاه مطلوبی در میان اهالی هنر هفتم پیدا کند اما فیلمسازان هیچ‌گاه نتوانستند به موفقیت ساخته‌رخشانی نائل شوند. «رز»، «خوابگاه دختران»، «ثیری»، «روانی» هیچ‌کاک، سینمای دلهره‌آور که رگه‌هایی از سینمای وحشت در آن مشهود بود، این اثر از سوی «ساموئل خاچیکیان» مورد توجه قرار گرفت و این فیلمساز توانست با فیلم‌های «فریاد نیمه شب» (۱۳۴۰) و «دلهره» (۱۳۴۱) تا حدود قابل توجهی سینمای ایران را به سمت و سوی سینمای وحشت سوق دهد.

اگرچه این فیلم‌ها منطبق بر نمونه‌های غربی بودند اما مورد اقبال مخاطبان قرار گرفتند. و با این وجود حتی اگر مهر قبولی بر ساخته‌خاچیکیان بزنیم، باز هم باید بپذیریم که سینمای ایران هیچ‌گاه نتوانست مفهوم تئوریک سینمای وحشت را تجربه کند و البته هیچ‌یک از این دو فیلم نیز در معنا و مفهوم ژانری در ژانر وحشت قرار نمی‌گیرند.

سینمای وحشت به مخاطبان خود ارائه دهند. در این میان، «پوست» ساخته برادران ارک و «زلاوا» به کارگردانی ارسلان امیری توانستند در جذب مخاطب و ایجاد ترس در مخاطب به موفقیت برسند. این آثار نمایشی با بهره‌گیری از خرافه‌ها و ادبیات عامه ایرانی توانستند ترس و وحشتی متفاوت از سینمای غرب برای مخاطبان خود عرضه کنند. برادران ارک در اولین تجربه ساخت فیلم بلند خود موفق به دریافت سیمرغ بلورین هنر و تجربه از سی و هشتمین جشنواره فیلم فجر شدند. همچنین ارسلان امیر توانست در سی و نهمین دوره جشنواره فیلم فجر، سیمرغ بلورین بهترین کارگردان اول را از آن خود کند.

سینمای ایران برای زامبی‌ها نیست

در نخستین مواجهه با پوست، فولکلوریک بودن آن بیش از هر چیز در چشم مخاطب برجسته می‌شود. فیلمی محلی و به دور از فضای شهری که افسانه‌های ناشنیده را بازگو می‌کند. عاشقانه‌ای که با چاشنی ترس و وحشت، داستانی را برای مخاطب عرضه می‌کند. به ساده‌ترین زبان ممکن می‌توان گفت، برادران ارک نه تنها افسانه و تاریخ را باهم در آمیخته‌اند بلکه ترس و طلسم را هم در اثر خود با یکدیگر تلفیق کرده‌اند. بهرام ارک (کارگردان سینما) می‌گوید: به عنوان یک فیلمساز در جیب می‌دهم تا فیلمی بسازم که بخشی از آن برای ترس‌اندن باشد. این کارگردان می‌گوید: ترس در این فیلم به سراغ مسائل متافیزیکی بروم که در ادبیات شفاهی ایران با آن روبرو هستیم. قصه‌هایی که از زبان مادر بزرگ‌ها نقل می‌شود هم برای شنونده خوشایند و هم ترسناک هستند. این قصه‌ها جهانی ناشناخته سخن می‌گویند که به شنونده خود درس هم می‌دهند. تلاش کردم تا فیلم پوست صدقایی از داستان‌های مادر بزرگ‌ها باشد. دوست داشتم که همان حس و حال را برای مخاطبان خود عرضه کنم اما نمی‌دانم

علی مصباح حیدرزاده، منتقد سینما، معتقد است، فیلمسازان ایرانی تجربه لازم برای خلق یک صحنه نمایشی ترسناک را ندارند و به همین دلیل با شکست روبرو می‌شوند. به گفته وی، ما تجربه‌وسنت ساخت فیلم‌های ترسناک را نداریم و به این دلیل فیلم‌های ایرانی خنثی از آب درمی‌آیند.

نمونه‌های موفق بارنگ‌بوی بومی

با این وجود، برخی فیلمسازان همچنان به تلاش خود ادامه دادند و تلاش کردند تا تصویری جدید از پارساماندگاریان، مترجم: حسن شرف‌الدین، پشتیبانی فنی: پارس لنز و سینماکس، تهیه‌کننده: حسن نجم‌آبادی، شانزدهمین دوره جشنواره بین‌المللی

تماشاخانه سیند علیه وضعیت سرخ

نمایش - کروگرافی «ارائیت A نامساوی A» به کارگردانی بهناز متولی‌باشی نائینی و نویسندگی و کروگرافی سعید خزاعی کیان از ۱۵ شهریور ماه تا یکم مهر ماه ۱۴۰۰ در تماشاخانه سیند روی صحنه می‌رود. این اولین نمایش تماشاخانه سیند پس از تعطیلی طولانی مدت ناشی از کرونا در تئاتر است. پیش از این سه تماشاخانه شهرزاد، نوفل لوشاتو و مهرگان اقدام به بازگشایی سالن‌های خود کرده بودند. علاقه‌مندان می‌توانند این نمایش را از ساعت ۱۹ در تماشاخانه سیند واقع در میدان ولیعصر، خیابان کریمخان زند، خیابان عضدی، خیابان سیند پلاک ۶۹ مشاهده کنند.

الهه آسوده، دلارا اسادات میرطالیبان، امیر دشتی، رویا آذر، سعید جواد موسوی، سجاد یاراحمدی، میلاد ساسانی، مهر آرا اسادات میرطالیبان، مریم سیفا‌اللهی، روزینا رستم‌پور، پرناز اکبری، حنا اسمعیلی، صبا منادی، فاطمه شادمهر، زهرا رشیدی‌نیا، شقایق ارانی، ملیکا ذکاوت، ساحل علیزاده، امیر حسین شعبانی، فاطمه طهماسبی بازیگران این نمایش هستند. تماشاخانه سینم هم که گشایش خود را با شروع کرونا تجربه کرد با نمایش «بگزار بمانم» به کارگردانی باقری کار خود را از سر می‌گیرد.

نمایش روایت مردی روانی است در بیمارستان که قصد خودکشی دارد. متن این نمایش را امیران باقری خود بر عهده داشته‌است.

گردشگری

نگاه ویژه رئیس جمهور به سواحل مکران و گردشگری دریایی

رئیس جمهوری در اولین گفت‌وگو با زنده تلویزیونی خود با مردم از سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های مختلف از جمله گردشگری دعوت به عمل آورد. رئیس جمهوری پس از سفر دوازده روزه خود به سیستان و بلوچستان در روزهای پنجشنبه و جمعه هفته گذشته با دیدن از سواحل مکران، در گفت‌وگو تلویزیونی که از شبکه یک سیما پخش شد اظهار کرد: «سواحل مکران یکی از بهترین ظرفیت‌ها برای سرمایه‌گذاری است و می‌تواند به فعال شدن گردشگری دریایی کمک کند.» به گزارش خبرگزاری میراث آریا، سید ابراهیم رئیسی با دعوت از سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی و ایرانیان مقیم خارج برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های مختلف، اضافه کرد: «حتماس‌برینه‌ای سرمایه‌گذاری کاملاً فراهم است و دستگاه‌های دولتی نیز آمادگی دارند تا بتوانند جذب سرمایه‌گذاری از سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی، خصوصاً ایرانیان خارج از کشور را انجام دهند.»

ضرغامی خطاب به بخش خصوصی: برنامه سفر ارزان برای اقشار کم‌درآمد طراحی شود

وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در نشست اصناف و انجمن صنفی دفاتر خدمات مسافرتی هوایی و جهانگردی استان‌های مختلف به صورت ویدئو کنفرانس حضور یافت و در این نشست خطاب به بخش خصوصی تاکید کرد تا برنامه سفر ارزان را برای اقشار کم‌درآمد طراحی کند. سفر و شادی حق همه مردم است، نه یک گروه خاص. به گزارش خبرگزاری میراث آریا، عزت‌الله ضرغامی همچنین اظهار کرد: «من روی کمک بخش خصوصی در مشورت‌دهی و اجرای طرح‌های مهم حساب کرده‌ام، به یاری خدا و به کمک شما (اصناف) زیر میز موانع و مشکلات می‌زنیم، هر کسی گردشگری را قطب‌بندی کند خیانت کرده، سفرهای زیارتی در کنار سفرهای سیاحتی، حق مسلم مردم ایران است.»

فیلم‌های هنری «باتومی» گرجستان ۱۸ تا ۲۴ سپتامبر برابر ۲۷ شهریور تا ۲ مهر ماه در شهر بندری باتومی در گرجستان برگزار می‌شود.

پارساماندگاریان، مترجم: حسن شرف‌الدین، پشتیبانی فنی: پارس لنز و سینماکس، تهیه‌کننده: حسن نجم‌آبادی، شانزدهمین دوره جشنواره بین‌المللی